

Nederlandstalige samenvatting CPB Background Document

‘Policy Options for the Data Economy - a Literature Review’

‘Beleidsopties voor de data-economie – een literatuurstudie’

Data vormen een steeds belangrijker onderdeel van onze economie. Digitalisering van onze samenleving brengt zowel uitdagingen als kansen met zich mee. Enerzijds kan de data-economie een nieuwe periode van economische groei inluiden en bijdragen aan het oplossen van grote maatschappelijke uitdagingen. Denk bijvoorbeeld aan gebruik van data in diagnostiek. Anderzijds brengt het grootschalig gebruik van data onzekerheden met zich mee. Bijvoorbeeld over privacy, onze democratie en de macht van een beperkt aantal grote technologiebedrijven.

Steeds meer wetenschappers proberen grip te krijgen op de data-economie om zo de samenleving inzichten te verschaffen in hoe data optimaal kunnen bijdragen aan de brede welvaart. Zo begrijpen economen beter hoe data functioneren als productiefactor en hebben sociale wetenschappers en computerwetenschappers meer zicht gekregen op veranderende machtsverhoudingen door data en algoritmes.

In dit Achtergronddocument, behorend bij de Policy Brief ‘Brave new data’, geven we een overzicht van de wetenschappelijke literatuur over de data-economie. Onze focus ligt daarbij grotendeels op de economische wetenschap. Het is niet onze intentie om hierbij uitputtend te zijn. Nieuwe studies verschijnen voortdurend en het vakgebied is in de laatste jaren behoorlijk omvangrijk geworden. Dit document dient vooral ter ondersteuning van de beleidsaanbevelingen in de Policy Brief.

We beginnen onze literatuurstudie met verschillende definities van data en classificatieschema's van data. De datawaardeketen illustreert hoe data in de economie worden gebruikt. Vervolgens analyseren we de economische eigenschappen van data, zoals niet-rivaliteit en lage replicatiekosten. Begrip van marktfalen in de data-economie speelt een belangrijke rol in onze aanbevelingen. In dit document kijken we hoe externe effecten, publieke goederen, marktmacht, informatie-asymmetrie en cognitieve beperkingen terugkomen in de data-economie. Ten slotte staan we stil bij verschillende beleidsopties om de data-economie anders in te richten. Er zijn verschillende manieren om de individuele keuzevrijheid in de data-economie te versterken. Daarnaast kan collectieve actie een manier zijn om externe effecten te internaliseren en ongelijke onderhandelingsmacht te verkleinen. We besteden relatief veel aandacht aan de mogelijkheid voor collectieve data-overeenkomsten. We eindigen met de bespreking van mogelijke verplichtingen en beperkingen in de data-economie.